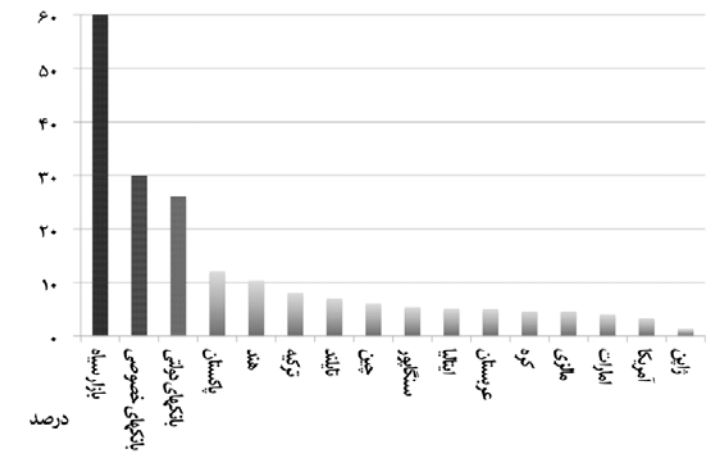

نرخ هزینه سرمایه (سود تسهیلات بانکی) در ایران و جهان

حرکت تورم در جهت منافع گروه‌های رانتهی

سرمایه صنعت گران به زمین چسبید

نرخ سود پول در بازار سیاه ۶۰ درصد است

ارزش ملک خود بر خوردار می شود اما درباره یک صنعتی که هرساله مستهلک و به تدریج از رده خارج می شود، حداقل ۱۰ درصد کاهش ارزش (با توجه به هزینه استهلاک قانونی) وجود دارد. ماشین آلات صنعتی دست دوم، در زمان فروش به شدت دچار تزل قیمت شده و نرخ تورم عمومی بر آنها قابل تعمیم نیست. اصولاً در سرمایه گذاری های صنعتی، سرمایه از حالت سیال خود خارج شده و حالت سخت و غیرقابل برگشت و چسبیده به زمین (Putty-Clay) پیدا می کند، چنانچه گفته می شود، سرمایه صنعتگر به زمین چسبیده و سرمایه تاجر در جیبش است. درباره تورم منافع حاصل از تورم باید داشت که تورم در جهان و به خصوص ایران در بخش منافع گروه های رانتی و بر ضد نیروهای مولد و طبقات متوسط و ضعیف جامعه عمل می کند. کارآفرینی که در بخش صنعت سرمایه گذاری می کند، در بخش سرمایه ثابت دچار تزل ارزش سرمایه شده و در بخش سرمایه در گردش هم از رشد ارزش تورمی سرمایه منتفع نخواهد شد. بنابراین این سرمایه گذار در مقایسه با سپرده گذار بانکی، دچار هزینه فرصت های از دست رفته (Cost of Lost Opportunities) کم و بیش در نرخ سود سپرده گذاری و بالطبع زیان خواهد شد. از سوی نرخ های سود بالای بانکی، انتظار سود از سرمایه گذاری های اقتصادی (سود سپرده گذاری + سود اقتصادی + پویش ریسک) را به صورت بالایی می برد که نتیجه نرخ سود گذار از ادامه فعالیت دلسرد کرده و به سوی فعالیت های غیرمولد سوق خواهد داد. افزایش سود تسهیلات بانکی موجب شده نسبت سود تسهیلات بانکی بخش صنعت و معدن به تولید ناخالص داخلی (ارزش افزوده) این بخش از ۱۵ درصد در اوایل دهه ۸۰ به حدود ۴۰ درصد در حال حاضر بالغ شود. به عبارتی با سود تسهیلات بانکی پرداختی کنونی، بخش اعظم صنایع کشور به سمت ورشکستگی پیش می رود. در زمینه اختصاص تسهیلات بانکی به بخش صنعت و تأمین نقدینگی آنها، باید توجه داشت که سهم بخش صنعت و معدن از کل تسهیلات بانکی، از ۳۳ درصد در سال ۱۳۸۳ به ۲۴ درصد در سال ۱۳۹۱ کاهش داشته است و در همین حال سهم ساختمان و مسکن و بازرگانی و خدمات به ترتیب از ۲۳ و ۲۵ درصد به ۳۱ و ۲۷ درصد افزایش یافته است. با استناد به داده های وزارت صنعت و معدن و تجارت، در کل دهه ۸۰، سهم چهار صنعت سرمایه بر (الایسکاهی، فلزات اساسی، شیمیایی و کانی غیرفلزی از کل سرمایه گذاری در ۲۴ رشته صنعتی کشور در حدود ۷۰ درصد بوده است. بررسی بازار بورس و اوراق بهادار نشان می دهد با وجود افزایش ارزش کل سهام به میزان ۹ برابر در دوره (۹۲-۱۳۸۷)، ارزش سهام شرکت های پتروشیمی ۴۳ برابر (۲۴ درصد از کل)، فراورده های نفتی ۱۶ برابر، بانک ها ۱۲ برابر و استخراج کانه های معدنی ۱۰ برابر بوده است. بنابراین به وضوح دیده می شود سهم صنایع کوچک و متوسط بخش خصوصی واقعی از منابع بانکی و بازار سرمایه، چقدر پایین بوده است.

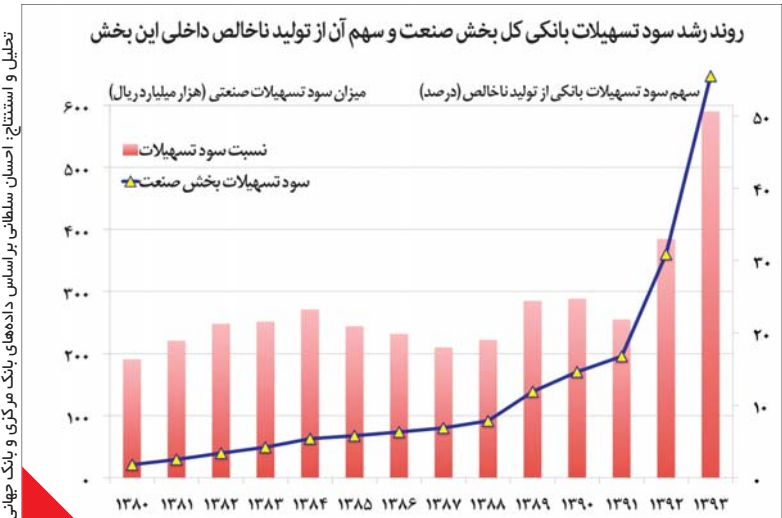
در سطح جهان و به خصوص کشورهای پیشرفته که بازارهای مالی توسعه یافته دارند، روال معمول تعیین نرخ بهره بر پایه عرضه و تقاضا برای منابع وام دانی و وام گرفتنی است. اقتصاددانان کلاسیک معتقد بودند نرخ بهره در اقتصاد را تعادل بین سرمایه گذاری (تقاضا برای وام) و پس انداز (عرضه وام) تعیین می کند. در نظریه کینزی، عرضه و تقاضا مشخص کننده نرخ بهره در اقتصاد است و نرخ بهره تعادلی در اقتصاد، میان تعادل همزمان در بازار کار و بازار پول است. پس نرخ بهره در

سیاست افزایش سود سپرده ها و به تبع آن تسهیلات بانکی که توسط مسئولان و مشاوران اقتصادی دولت و در راستای جمع کردن نقدینگی و کنترل نرخ تورم اتخاذ شد، هم اکنون تا حد زیادی از کنترل خارج شده و فاصله زیادی بین نرخ های تورم و سود بانکی ایجاد شده است. بخش قابل توجهی از منابع بانکی در املاک (گران قیمت) و بخشی دیگر در بنگاهداری منجمد شده و قسمت مهم آن زین رفته است. بنابراین با توجه به تورم پایین املاک و سود ناچیز بنگاهداری در قبال پرداخت نرخ های بالای سود سپرده ها، منابع باقی مانده نیز در حال تحلیل رفتن هستند. هم اکنون با توجه به رقابت سرمایه بایین بخش مهمی از بانک های کشور، فعالیت ناسالمی بین بانک ها برای جذب منابع جدید (با پرداخت سود سپرده های بالاتر) در گرفته که این منابع بیشتر در جهت سرایماندن و دفع الوقت کردن و به مراتب کمتر برای پرداخت تسهیلات جدید مورد استفاده قرار می گیرد. اقتصادی که نیروهای مولد آن تحلیل رفته و نخواهد توانست جوابگوی پرداخت سود سپرده های بالا و نامتعرف بانکی باشد که نتیجه آن از دست رفتن بخش قابل توجهی از سپرده های بانکی در آینده نچندان دور خواهد بود. در رابطه با چالش ها و معضلاتی که نرخ های بالای سود های بانکی به اقتصاد و بخش های مولد تحمیل کرده، توجه به نکات بدیهی زیر لازم و ضروری است.

درباره واحدهای صنعتی باید شاخص بهای تولیدکننده بخش ساخت (صنعت) مدنظر گیرد و نه شاخص بهای مصرفکننده (تورم عمومی). نرخ رشد شاخص بهای تولیدکننده بخش ساخت پس از تجربه یک دوره طولانی کاهش حقیقی، در مهرماه سال جاری، نسبت به ماه گذشته به میزان ۰٫۸ درصد و همچنین سال گذشته به میزان ۲۰ درصد منفی شده است. این به این مفهوم است که با پرداخت سود تسهیلات بانکی ۲۶ درصد اسمی و بالای ۳۰ درصد عملی، تولیدکنندگان از هیچ گونه منفعت تورمی برخوردار نبوده و باید بیش از ۳۰ درصد هزینه خالص تأمین سرمایه در گردش را پوشش دهند که در شرایط کنونی، امری بسیار دشوار و تا حدی بعید و دور از انتظار است. در رابطه با سرمایه در گردش واحدهای صنعتی، بروز مسائل قبیل رکود شدید اقتصادی، افزایش زمان بازگشت سرمایه و عدم امکان استفاده از اعتبار اسنادی، موجب شده دوره سرمایه در گردش به ۱۵ تا ۲۰ برابر گذشته برسد. همچنین پدیده های که شیوع زیادی یافته، افزایش مطالبات غیرقابل وصول و حجوم زیاد برای برگشتی حاصل از عواید فروش است که هزینه و زمان سرمایه در گردش را بالا می برد. با توجه به زمان حداقل دورباری سرمایه در گردش واحدهای صنعتی کشور نسبت به کشورهای آسیایی با سود تسهیلات بانکی با نرخ متوسط ۱۵ درصد، ملاحظه می شود هزینه سرمایه در گردش واحدهای تولیدی در ایران، حدود ۱۰ برابر این کشورها بوده که به مفهوم حداقل ۲۵ درصد افزایش هزینه های تولید است. یعنی اینکه با فرض شرایط دیگر کاملاً برابر، هزینه بالای تأمین مالی، قدرت رقابت از تولیدکننده داخلی را سلب کرده است. هرچند درباره یک بنگاه اقتصادی تجاری ارزش ملکی هنگامی که قبال حجم فعالیت جاری خود دارد، سرمایه گذار از سود افزایشی

احسان سلطانی
پژوهشگر اقتصادی

تفاوت شدید بین تورم بهای تولیدکننده و هزینه بالای تسهیلات بانکی در ایران

حرکت تورم در جهت منافع گروه‌های رانتهی

سرمایه صنعت گران به زمین چسبید

نرخ سود پول در بازار سیاه ۶۰ درصد است

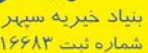
درصد تولید ناخالص داخلی و ۱۹ درصد نقدینگی باشد. سؤال این است که با رشد تورم در حدود ۱۵ درصد و در نبود رشد تولید ناخالص داخلی، اقتصاد چگونه خواهد توانست بانکی با وجود پرداخت سود سپرده‌ها و همچنین تسهیلات بانکی (با نرخ به‌مراتب بالاتر) باشد. همان‌گونه سیستم بانکی به‌مراتب به‌شدت موجد را در سال‌های اخیر به‌تدریج فلج کرده و موجبات رشد نامتعارف بخش نامولد سودگراانه و سفته‌بازانه را فراهم کرده و در نهایت رگسور را رقم زده، خود نیز در وضعیتی است بحرانی به سبب می‌برد و در حال زمین‌گیر شدن است. این میزاد کثیر در رساله پول می‌گوید: «رگسور زمانی سر بر می‌آورد که پول از چرخه صنعتی به چرخه مالی برود». اقتصاد کشور به میزان بسیار بالا و نامتوازن و نامتقارنی به پرداخت سود سنسکین و نامتعارف و نامتعادل سپرده‌ها و تسهیلات بانکی آلوده شده است. اقتصاد کشور و به‌خصوص بخش مولد آن در باتلاق سیستم بانکی گرفتار شده و شایسته است برای خارج شدن از دور باطل ورشکستگی اقتصاد حول محور نظام بانکی، تدابیر لازم و مؤثر به‌فورت اندیشیده شود. بانک‌های کشور دچار مشکلات شدید ترازنامه‌ای، درگیرکردن در نگهداری و عملیات سوداگرانه و سفته‌بازانه شده‌اند و تا نظام و سیستم بانکی اصلاح و بازسازی نخواهد شد، بنیادی نشود، وضعیت اقتصادی کشور بهبود نخواهد یافت.

ایرباس، آماده بازگشت فوری به ایران

● **ایسنا:** مدیر واحد هواپیماهای مسافربری ایراس در مصاحبه‌ای با روزنامه انگلیسی فاینشیل تایمز؛ از آمادگی این سازنده هواپیما اروپایی برای بازگشت مجدد به بازار هواپیماهای ایرانی پس از درداشته‌شدن تحریم‌های بین‌المللی علیه تهران خبر داد. فابریس برزیه در این مصاحبه اظهار کرد: این شرکت به مدد تأمین برخی قطعات دپکی و خدمات ایمنی، از نیازهای هواپیماهای آینده ایرانی‌ها و مقامات ایرانی آگاهی یافته است. وی با تأیید تماس‌هایی که این شرکت با مقامات ایرانی داشته، خاطرنشان کرد: «ایران بازار عظیمی برای ایراس و رقیبان است؛ با تمام همه تأکید کرد که مذاکرات تجاری هنوز آغاز نشده؛ زیرا شرکت‌های غربی تا زمانی که توافق هسته‌ای میان ایران و قدرت‌های جهانی به‌اجرا درنیامده است، اجازه ندارند چنین مذاکراتی داشته باشند. براساس این گزارش، انتظار می‌رود این توافق تا چند هفته آینده اجرا شده و زمینه را برای بازگشت‌شدن تحریم‌های ایرانی همواره کند. برزیه اظهار کرد: با درداشته‌شدن تحریم‌ها هیچ دل‌پزنی وجود ندارد که ایرانی‌های ایرانی را به‌عنوان یک مشتری معمولی مانند سایرین در جهان ملاحظه نکنیم. به گفته مدیر واحد هواپیماهای مسافربری ایراس، این شرکت برای پشتیبانی از ناوگان هواپیماهای ایران با مقامات این کشور در تماس بوده و سعی می‌کند در بهتری از نیازهای مشتریان ایرانی خود در آینده داشته باشد.

زمان واریز یارانه نقدی دی ماه

● **ایران:** سازمان هدفمندی یارانه‌ها اعلام کرد: پنج‌اومین مرحله پرداخت یارانه نقدی مربوط به بهار، امسال، ساعت ۲۴ شبه بیست‌وششم دی به حساب سیرپرستان خاوند واریز می‌شود. مبلغ یارانه دریافتی هر یک از مشمولان این مرحله، هشتاد و نه هزار ریال است. وزارت کار، تعاون و رفاه اجتماعی، دوشنبه این هفته اعلام کرد: یارانه افراد بالای ۱۸ سال فاقد کارت ملی از بهمن‌ماه امسال حذف خواهد شد. بنابراین، این افراد باید تا بهمن‌ماه وضعیت کارت ملی خود را مشخص کنند. همچنین براساس مصوبه مجلس شورای اسلامی، امسال یارانه بیش میلیون نفر از دریافت یارانه نقدی حذف شوند که دولت با در نظر گرفتن ملاک‌های خاص در حال انجام این مهم است.

شماره ثبت ۱۹۹/۳

بنیاد خیریه سپهر با ۱۱ سال مشارکت خیرخواهانه شما توانسته است امکانات تحصیلی، فرهنگی، ورزشی، تفریحی و هنری را در مراکز شبه خانواده برای **کودکان و نوجوانان بی سرپرست** فراهم آورد. از همراهی همیشگی تان سپاس گزاریم.

بانک یاسار گاد:

بانک اقتصاد نوین:

بانک سپه :

شماره کارت عابر بانک کارآفرین

پرداخت از طریق تلفن همراه:

جذب کمک های مردمی:

شماره پیامک : ۳۰۰۰۲۱۱۸۸۰۰۸۰۰

www.sepehrcharity.com
